

"Enakopravnost"

ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS

IZHAJA VSAK DAN IZVZEMŠI NEDELJ IN PRAZNIKOV.

Owned and Published by:

THE AMERICAN-JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.

Business Place of the Corporation — 6418 ST. CLAIR AVE.

SUBSCRIPTION RATES:

By Carrier 1 year \$5.50, 6 mo. \$3.00, 3 mo. \$2.00
Cleveland, Collinwood, Newburgh by mail 1 year \$6.00, 6 mo. \$3.50
3 mo. \$2.00.

United States 1 year \$4.50, 6 mo. 2.75, 3 mo. \$2.00

Europe and Canada 1 year \$7.50, 6 mo. \$4.00

POSAMEZNA ŠTEVILKA 3.

SINGLE COPY 3c.

Lastue in izdaja za

Ameriško-Jugoslovanska Tiskovna Družba.

6418 ST. CLAIR AVE. Princeton 551. 6418 ST. CLAIR AVE.

Za vsehino oglasov ni odgovorno ne uredništvo, ne upravnštvo.

CLEVELAND, O., PETEK (FRIDAY), JANUARY 20, 1922.

104

ZGODRA O MEDVEDU.

Zdi se, da med voditelji civilizacije v današnjih nelepih časih obstoja nekako pomanjkanje soglasja. To smo opazili posebno z ozirom na cirkuški predstavi v Washingtonu in Cannesu.

V Washingtonu so še vedno zbrani miroljubni gospodje, in zatrjuje se nam, da se bodo zbirali še najmanj do 1. marca. Glavni posel teh gospodov obstaja v tem, da sprejemajo vojna pravila, katera so v pretekli vojni kršili, in kateri mislijo zopet kršiti v prihodnji. To je stara navada gospodov, ki imajo v rokah posel vladanja, ki sicer nič ne škodi, teda koristi pa tudi ne. Če pa se pomisli, da so take konference sila drage, tedaj si ne moremo kaj, da ne bi želeli, da bi si diplomatski gospodje zbirali kako cenejšo zabavo.

Washington je sila oddaljen od resničnega trpečega sveta, od Evrope, ki je lačna in strgana, zato pa se ni čuditi, ako zbrani gospodje v srečni pozabljalosti realnosti življenja komodno nadaljujejo s svojo zabavo.

Poločaj pa je bil malo drugačen v Cannesu.

Problemi velikega važnosti se na skoro nespodoben način silijo v ospredje, lakota svoje uho k tlom, sliši pritajeno, a vedno naraščajoče glasove nekdaj ponljivnega "kanonskega futra". In tam od severa dol pa gleda tisti ruski medved, ki se je pred nekaj leti tako nespodobno izneveril svojemu gospodarju, ki ga je vodil načrt na verigi prikelnjega, udanega in ponižnega.

Iz vsega tega je jasno, zakaj so bili gospodje, ki so bili pred kratkim zbrani v Cannesu, veliko bolj realistični kot pa washingtonska gospoda.

Vznemirjeni gospodje v Cannesu so bili prisiljeni, da napravijo majhen kompromis z realnostjo, posebno še, kar se tiče tistega žalostno spremenjenega medveda.

Nekateri bolj romantičnega navdahlenja med njimi so bili mnenja, da bi se poskusilo še enkrat s finskim "dachshundom", in so predlagali, da bi se njemu pustilo, da ukroti upornega medveda. Toda večini se ta načrt ni dopadel. Potem je prišel na vrsto načrt, glasom katerega naj bi se medveda izročilo v roke spôsobnih mednarodnih bankirjev. Kot vam pove danes vsak Kitajec, imajo med-

narodni bankirji neke vrste posebne sposobnosti, toda iztuhtati medveda niso znali, kako bi se skobacali pretkanem medvedu na hrbet.

In ko so torej videli, da se v tej smeri ne da ničesar napraviti, so se končno odločili, da medvedu pošljejo prijazno povabilo, da pride na njih ekonomsko konferenco v Genovi. Tako so gospodje v Cannesu napravili majhen kompromis z realnostjo. Pa lahko ni bilo to! Pomislite, kolikokrat so slovesno prisegali, da ne bodo spregovorili z medvedom niti besedice, dokler si ne dene zopet krono na glavo, obroč v nos, in ne sledi spokorjeno lajnaru, ki igra bojno himno kapitalističnih privilegijev! Zdaj pa so celo naročili svojim agentom, da v svet širijo presenetljivo vest, da se medved navsezadnje ne obnaša tako nespodobno in da barva njegovega kožuha ni tako silno oduren kot so prvotno mislili.

A med tem so gospodje v Washingtonu prišli do čisto drugačnih zaključkov. Mr. Hughes, ki bo lahko otvoril trgovino z lepimi frazami, ako še nekoliko nadaljuje s svojim posлом, je namreč presenetil svet z izjavo, da Rusija potrebuje "moralnega varušta" zaveznih vlad. I kot prvi korak in dokaz tega "moralnega" varušta predlagajo zavezniki zasego kitajske vzhodne železnice, ki je last Rusije. Načrt Mr. Hughesa je očividno ta, da naj bi se to moralno varušto nad Rusijo razteza toliko časa, da bi obsegalo vse, kar je kaj vrednega v Rusiji, nakar bi ne bilo teška ukrotiti upornega medveda.

Toda upravitelji cirkuške predstave v Cannesu imajo čisto druge misli; zato pa se zdi, da iz tega moralnega varušta ne bo kruha, in da medved še ne bo tako kimalu pletal po taktu bojne himne privavnih privilegijev.

T. C. Masaryk:

SOCIJALIZEM IN UMETNOST.

Pred modernim umetniškim razvitka nas poučuje, kako žele pripravljati resnična in dejanska socializacija umetnosti. V novi umetnosti sicer odmeva socialni pokret; märsikateri umetnik in literat s svojo tendenco naravnost in zavedno služita socializmu, toda vzbličenje moderna umetnosti ni istinito socialna. Niti je nena vsebina, niti nena oblika. Dooley je že preveč aristokratska.

R renesanco in reformacijo se začenja v umetnosti povsod novih. V Italiji umetnost sicer služi cerkvi in papežtu, ali človeka se pojmejo po starodavnih vzorih — humanizem — in to je novo premotivanje in ocenjivanje človeške lepote, človeškega telea. Na severu — na Nizozemskem, Nemškem in kmalu tudi v Angliji — je protestantizem popolnoma odstranil asketični in skrivnostni ideal srednjev. umetnosti, in preprosto meščansko življenje postaja umetniški predmet, tako kakor je preprosto ljudska

zavorica postala jezik svetega pisima in bogoslužja. V Italiji sta upodabljajoča umetnost in godba imela svoje početke v cerkvi in arhitekturi, na severu in v novi dobi sploh izgubila cerkev ta svoj poklic. Cerkev sploh neha biti umetnosti to, kar ji je bila. Država je vlogo cerkve prevzela deloma tudi v umetnosti (Ludvik XIV.); toda že v XVIII. veku tudi literatura pričenja z revolucijo, v kateri še doslej nadaljuje.

V času, ko dozoreva politična revolucija, se povsod začenja cerkvena ljudska poezija — na Nemškem (Herder), Angleškem (Ruskin). Diderot je drama napravil meščansko, da i Voltaire je učenil novi smeri. Tu ljudska poezija — tam človeške pravice.

Revolucioni sami in njenemu nadaljevanju povsod služi literatura. Sam Byron je gotovo več storil za politično samostojnost narodov nego sto in tajnih društv. Vse občne navdušenje proti Napoleonu, se pojavlja seveda zopet v literaturi, ravnotako kakor je leta 1848. najizdatnejše pripravljalo literature.

V literaturi in novi umetnosti

izza XVIII. stoletja se oznanja bili zamoreci v robinzonovski literaturi. moderna človeška ideja, a najprej v narodnosti obliki. Pratina-poleonski boji se vrše pri vseh narodih ne le v političnem, ampak tudi v narodnostenem duhu. Romantizem s svojim premišljanjem je skoro čisto naroden; njegov historizem, dopadajenje nad preteklostjo, mu pritska pčat utopističnosti.

Utopistični romantizem se obrne tudi k socializmu; toda z večjo ljubezijo in v večjim umevanjem se oprijemajo socialnega vprežanja novejši realisti, pečajoč se z opazovanjem sedanjosti. Po fantastičnih Les Misérables Hugo-vih sta hotela Goucourta človečansko božanstvo izvrševali z ljubezni polnim proučevanjem nižjih slojev in razširjajoč demokratične nečele enakosti. Ta program je v predgovoru Germine Lacerteux. Od Laure Rousseau da Lacerteux je tip francoske kurtizane predel mnogo faz — zanimivo je, da se najnovješi francoski roman bolj resnično zaveda socialnega problema na kurzini.

V Angliji so bili Dickens in drugi še dalje, baš kakor ruski realisti.

Ne samo realisti in naturalisti, ampak i njih nasledniki v moderni z raznimi svojimi smermi dekadence, ravnotako kakor prerafaeliti in njih potomci v Angliji, so iskali sposouve s socializmom. A vsem se ni takšo posrečilo kakor Morris. Socializem Arno Holza, Schlafla, Henkla in drugih je kmalu minil, niti Hauptmannovi "Tkaleci" nimajo globljega pomena za socializem.

Spoli se lahko baš v najnovješi dobi opazuje v vseh literaturah in v umetnosti v obči, kako mrzljivo se itčajo nova pota — po resnično socialni poti pa ne hodi mnogo pesnikov. Jez vsaj ne more n. pr. v Zelenih delih videti istinitega socializma, niti v "Cerminalu" in še manj v "Nani". Zoli so delavec nekako tisto, kar so valci!

A vendar se v svojih največ predstavljajih socializujeta moderna literatura in umetnost. Goethe postaja političen, Mickiewicz, Krasinski, Puškin, Gogolj, Dostoevski, Tolstoj, iščejo v delu — v ljubezni ljudestva. Starejši, kot Goethe, Byron, sicer še kot aristokrat, vladarji, milajši so že bolj ljude in ruskij največji pisatelji so že ljude in socialni.

Dostoevskoga teorija o vsečlovečnosti ne zatajuje njenega navdušenega fourierista ter je pustil barbarski kvatzivalni aristokratizem lahko itči resnično umetniških nazibov v tkz. inteligence in bogatejših slojev nima globljega smisla za umetnost.

Umetnost je izgubila stare službeno gojitelje (cerkev — absolutistično državo in aristokracijo) in novega došlej nima. Kajti buržoazija nima mnogo smisla za umetnost, njen geslo je: poceni. Saj i delavska masa v tej smeri trpi tehnično — lepo in solidno delo nima odjemalcev. Zato se je tudi umetniško obit skoro popoloma odločila od dela in postal samostalna stroka, ki životi danes na obrtnih šolah. Le v Angliji so se našli zanje umetniški Morris, Crane in drugi.

In kakov tovarna, tako deluje dandanes arhitektura — poceni in hitro velja in tu. Pogled na načelo "zlatu" Prago lahko vsakega tem pouči.

Proletarizacija velikih mas ne jejuje pri delavstvu, kajti tako mnogo je izobraženega proletariata in specialno i umetniškega — bohemstvo v novi obliki s svojim vsestranskim, plitvim anarhizmom preplavlja ne le žurnale in revije s svojimi pesmami, zornimi in ilustracijami, temveč služi tudi modernemu kapitalističnemu arhitektu za zidarskega dekoraterja. Kakšen razloček napram starijih okraševalni umetnosti! Saj je bil Michelangelo tudi okraševal!

A vendar se v svojih največ predstavljajih socializujeta moderna literatura in umetnost. Goethe postaja političen, Mickiewicz, Krasinski, Puškin, Gogolj, Dostoevski, Tolstoj, iščejo v delu — v ljubezni ljudestva. Starejši, kot Goethe, Byron, sicer še kot aristokrat, vladarji, milajši so že bolj ljude in socialni.

Dostoevskoga teorija o vsečlovečnosti ne zatajuje njenega navdušenega fourierista ter je pustil barbarski kvatzivalni aristokratizem lahko itči resnično umetniških nazibov v tkz. inteligence in bogatejših slojev nima globljega smisla za umetnost.

In ravno tako manjše literarne izdejšča iz bojev in mračnih dober dobe v ljudestvu posameznostih je v socializaciji metnosti dokaj značna.

Zlasti pisateljski in govorilni postaja enostaven. Pisatelj se od francoske revolucije je imel zelo prav, če je to nemški klasički, da so turščini (ljude) le zato, ker

ljudestvo k temi slabimi vrednostim se do neke mere kazuje in okus, toda ni luči brez vrednosti. Delavec in knjet imata krepke živce, nego meščan in buržoazija pripodobe in slog, ki hoči vati na mase, postaja zato nejši, mogočnejši, pa tudi masivnejši.

Te izpreamembe se opazujeta v gledišču, ki že govori v slika v slika v karikaturi (anarhistični) da se tajiti, da se često bolj groba in bolj kričede nego bi si jo pravzaprav najazdili delavec. Tu naj bi pravilo mero. Pravimo ne sme jemati za vzor. Socializem umetnosti ne

(Dalej na 3. strani)

RAZPRODAJA POHIŠTVA!

JE SEDAJ V TEKU

Pridite in oglejte si naše izrednosti.

Star Furniture

5824 St. Clair Ave

Začel je hitreje korakati.

"A obutili boste tudi grozno brdkost obut. Borili se boste, izgubljeni, potopljeni v negotovosti boste na pomaganje na vse strani, in od nikoder odziva. Iztezali boste roke, klicali, naj vam pravilno vas ljubijo, tolčajo, rešijo; žive duše ne bo

Zakaj tako trpmo? Ker smo brez dvoma resno živimo bolj v zmislu materije in manj v sila naših misli je ustvarila nesoglasje med razširjenim spoznanjem in med nepremičnimi posledicami življenja.

Oglejte si poprečnike: ako ne navale ravno nezgodne nanje, so zadovoljni, vseobčne bede ne.

Tudi živali je ne čutijo."

Zopet je postal premišljeval par sekund, po utrujenim in udanim glasom:

"Jaz sem izgubljeni bitje. Niram ni očeta, tete, ni brata, ni sestre, ni žene, ni deca, ni boga.

Pokratkem premolku je pristavljal: "Samo imam."

Potem je dvignil glavo proti nebesu, kjer je bledo oblije polne lune, in je deklamiral:

"V mraku praznino zrem, kjer plava zvezda kjeza pršanja ta je pisana beseda?"

Dospela sta do konkordskega mostu, ga mora koračila ter šla potem mimo bourbonsko palato, kjer de Varenne je začel zopet: "Oženite se, ne veste, kako je tamemu živeti v mojih letih,"

ne navdaja danes z grozno tesnobo; samota v tem, zvezek pri kamnu — tako mi je pri sreči, sem sam samčat na svetu, strašno sam, a obkoljen vse kakimi nevarnostmi, z neznanimi in strahotnimi stenami; in stena med menoj in mojim sosedom, ki znam, da loči od njega, da i je bolj daleč nega meni, kjer gledam skozi okno. Neke vrste zona me

čitimi stenami. Tako globoki in žalostna je tisina, kjer živim sam. To ni samo tisina okoli telesa, nega okoli duše, i kadar poči nobiv, se združne do kaj najmanjšega zvoka ne pričakuje v tem domu."

(Dalje prih.)

Lepi striček

Guy de Maupassant.

duha, ko bo pa vendarle vsega konec!"

Untihnil je Duroy, ki mu je bilo tisti večer dobro pri sreču, je nasmejoma dejal: "Danes imate črne oči, dragi mojster."

Pesnik je odgovoril: "Vedno jih imam, otrok moj

DESET LET V PEKLU.

Izveren socijalen roman.
Spisal Dr. RADOVAN PAVEL.

UVOD.

tolican ne morem verjeti v peklo!"

"Definirajte!"

"Kot veren katoličan verujem v Boga pravičnega, kot Stvarnika vseh kreatur na zemlji in morja, da je Bog neskončno dober in ne želi pogube svojim kreaturam na zemlji in ne drugod..."

"Dobro — do tu, — dalje?"

"Ker je torej vsevečni Bog vsevečna in neskončna dobrota, ne morem verjeti, da bi zamogel pripraviti svojim kreaturam nekaj, kar je večno in neskončno hudo..."

"Tudi ne, ako 'kreature' to hudo zaslžijo?"

"Kreatura je kreatura, milostiva gospa grofica! In kot taka si ne more kaj, da ni usposobljena za popolnost —"

"Izborni, gospod — odvetnik."

"Da ni usposobljena uteči posledicam slabega dejanja —"

"Dobro! — Dalje?"

"A posledica slabega dejanja za absolutno dobro neusposobljenim kreaturam pač ne more in ne sme biti večno hudo, z drugimi besedami: peklo ali 'večno pogubljenje'!"

"Vi hočete reči: peklo je večja kazen nego je bil greh..."

"Tako menim jaz, milostiva!"

"A Bog je dal priliko 'kreaturam', da vtečejo naravnim posledicam greha — v svojih zakonih; zakaj kreature ne izpoljujejo teh zakonov?"

"Enostavno, ker so v to nespobne."

"Bojla torej usposobljenost nego zakon in kazen?"

"Popolnoma moj nazor, milostiva!"

"In to budi nazor — odvetnika?"

"Oprostite, milostiva, kaj imam s peklem opraviti odvetniški stan?"

"Ha, ha! Zdaj Vas mam, lepi gospod doktor!"

"Dobro, zdaj sva torej pri

"odvetnikih". Vprašam ponovno, grofica: Kaj ima opraviti s peklem odvetniški stan?"

"Ker sta si Bog in odvetnik v nečem podobna!"

"Ha, ha! Vi ste originalna, mi lostiva!"

"Kako to? Originalen ste vi, gospod doktor!"

"Jaz?"

"Da. Ker hočete utajiti solnce in zvezde z neba, a po drugi strani kuje v zvezde svoje zares originalne nazore. Cakaj, prosim, priatelj, ne prekinite me, zdaj imam jaz besedo."

"Prosim!"

"To boste kot advokat vendar priznali in ste že priznali, da je Bog stvarnik vseh kreatur, torej tudi advokata — še več: da je Bog advokat vseh advokatov. Bog je torej s 'teorijo o peku' v temeljil zakone, katere izvršuje odvetniki, — zakone, kateri v bistvu niso nič drugačega neko povračilo slabega. Prav izvrševalc zakonov torej ne opravičuje kreature zaradi njene nesposobnosti, marveč se drži tega, kar je postavil Vsevečni s teorijo o peku in mora kot tak biti: zvesti pristaš božji in veren katoličan. Kak nezmisel, biti odvetnik in brezverec hkrati! Ako kreatura odvetnik oboodi kreaturo hudodelca v dosmrtno ječo ali v smrtno kazen, t. j. v izgubo zlate svobode, življenja — ako po istih zakonih Bog-odvetnik oboodi kreaturo v večno kazeno, v peklo — ni-li to v principu eno in isto! Vendar je Bog še neskončno boljši od odvetnika! Poglejval! Na smrt obojenega hudodelca pomilosti Bog-odvetnik, akor obzaljuje svoje dejanje in začasti zahtevam katoličke vere — a kaj hasne kreaturi obzalovanje pred začasnim sodnikom? Ni — viseti mora! — In vprašate: Kaj-li ima opraviti s peklem odvetniški stan? Stopite na mesto na smrt ali v dosmrtno ječo obojenega hudodelca? Kakor je njegov dušni položaj? Vzemimo, da ima nesrečnik sorodnike, premoženje. Ni-li njegovo položaj pod vislicami ali v ječi že podoben — peklo?

In kaj li še, ako je bil obojen po nedolžnem! Ni li v takem slučaju odvetnik krutejši od Boga, kateremu predvabljate peklo?

In koliko je slučajev oboobe vsled nevednosti, zlobe in lenobe ali sebičnosti odvetnikov! Vsi takci slučaji vstvarjajo nedvomno v človeški družbi položaj, ki vsaj meji na peklo, ako ni po nazorih naših 'kreatur', kakor blagovno nazivati človeka, že pravato peklo sam!

Le eno primera, gospod doktor!

Rodbina v mestu prejme od odvetnika ta-le poziv: 'Poživljaj Vas, da plačate v osmilnih dneh terjatev gospoda Pristova v znesku sto kron pod izogibom tožbe.' — No, 'rodbina' teh sto kron ni mogla plačati, zaradiča sledi tožba in odvetnik piše sodnji: 'Ker vkljub opominu ne plača, prisiljen sem tožiti in prosim...'

V teku nekaterih tednov sledi rubežen. Vse prošnje in oblube na hasnejo — odvetnik kot 'izvršitel zakona' ostane neizprosen. Dan rubežni, nasilne razprodaje nasoptri. Grozen prizor! Vsa rodbina bolna! Oče bolni, otroci bolni, žena na smrtni postelji! A pravici! hoče biti zadosečeno — 'funt mesa' zahteva Sheylk-Pristov po svojem odvetniku od telesa bolne rodbine in ako na tej 'operaciji' rodbina — pogin! In 'operacijo' prične. Najdražje na kar veže rodbino življenje, zgodovina njene morda zlate pretek

buržoazija — enostransko krepele po znanstveni izobrazbi; toda umetnost ne vzgaja nič manj, nego veda. Morda še bolj. Sveda romanov se mnogo čita in ni dvoma, da večina ljudi črpa pri nas svojo izvenško izobrazbo iz lepe literature, a to je zato napako, če pomislim, kaj se čita.

Kiparstvo si tudi že rado izbira snovi iz ljudskega in delavskega življenja — sploh je moderni kipar popustil starih bogov oblike z njihovo monotonski izdelano zunanjostjo. Moderni kipar se drži izražati dušo.

Arhitektura bi bila socialna, ko bi ne služilo tako enostransko kapitalistom. Krasnega ne vidimo nič na naših činžah — tembolje se jih lahko presoja po tem, kako se pobrigajo za prostore, kjer se največ dela in živi — za kuhinjo in poseške sobo. Če pomislimo, da v teh prostorih včinoma, precej časa prebije "majstrovina" in otroci, imamo takoreč gmočno merilo za pamet in površnost naših tkz. boljših krogov.

In kaj še saleni v teh činžah! O "umetnosti v domačem krogu" naši boljši sloji nimajo ni duha ni slaha.

V godbi so že izražene moderne politične in socialne težnje.

Češki Smetana je vzor ljudskega komponista in pri Berliožu v Benetutti Celliniju, če se ne motim,

in na površini delavcev istinito nove socialne akcente.

Pomen umetnosti za socializacijo se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča. Vsaj par besed si zapomnimo od tega.

Umetnost se mora socializovati, umetnost se prerodi s socializmom. Umetnost in delo se mora združiti, kajti umetnost ni nič drugač kakor cvet dela, dela samo. Gelo lart pour lart (umetnost za umetnost) je grob umetnosti.

Morris in Bax sta si storila svojo terminologijo, umetnost, ki se razlikuje od dela, je "substantivna". Tista pa, ki je z delom ozko in organično spojena, je "adjektivna".

V začetku civilizacije, kakor vidimo na mnogih poskusih, okrasiti ci orožje itd., je bila umetnost adjektivna. Šele pri Grkih je postala substantivna.

Pri Rimljanih v dobi cesarjev postaja umetnost naravnost akademiona (visokošolska) v najslabšem pomenu besede. K sreči pravi Tolstoj — je delovanje, s

pa so prišli barbari in nekako do katerim umetnik vedoma potom polovice XIII. stoletja vstvarili v njenih znakov drugim podaja

jako močno adjektivno umetnost.

svoja častva, ki jih je sam doživljal.

Najnovješo socialno estetiko nam podaja Tolstoj. Umetnost —

— lahko rečemo: celotni nazor na svet, spominjajoč se podobnih Wagnerjevih idealov.

Po besedah Craneja umetnik

ce ipso mora priti k socializmu,

zato, ker vse to, kar zna, hoče ka-

zati ljudem. Umetnost hoče, da

se pokaže drugim in to je socia-

lizem. Prava umetnost je tudi

vzrastila iz ljudstva, iz ljudske u-

metnosti, ohranjene še v nekaterih srečnih pokrajinh; pravi u-

metnik mora iti med narod.

Kot že Ruskin, tako sta i Mor-

ris i Crane za življenje na deželi,

pričakujoč kakor Engels, da se

socializem razvije in razširi tudi

na deželi.

Najnowješo socialno estetiko

nam podaja Tolstoj. Umetnost —

— lahko rečemo: celotni nazor

na svet, spominjajoč se podobnih

Wagnerjevih idealov.

Pričekati kipe iz kamena, se še ne

vse. Matzen je pripravljen dati

stvar na ljudsko glasovanje.

SOCIJALIZEM IN UMETNOST.

(Dalej iz 2. strani.)

v izključno delavski snovi niti v tem, če se izbirajo nevsakdanji prizori.

Kiparstvo si tudi že rado izbira snovi iz ljudskega in delavskega življenja — sploh je moderni kipar popustil starih bogov oblike z njihovo monotonski izdelano zunanjostjo. Moderni kipar se drži izražati dušo.

Arhitektura bi bila socialna, ko bi ne služilo tako enostransko kapitalistom. Krasnega ne vidimo nič na naših činžah — tembolje se jih lahko presoja po tem, kako se pobrigajo za prostore, kjer se največ dela in živi — za kuhinjo in poseške sobo. Če pomislimo, da v teh prostorih včinoma, precej časa prebije "majstrovina" in otroci, imamo takoreč gmočno merilo za pamet in površnost naših tkz. boljših krogov.

Arhitektura bi bila socialna, ko bi ne služilo tako enostransko kapitalistom. Krasnega ne vidimo nič na naših činžah — tembolje se jih lahko presoja po tem, kako se pobrigajo za prostore, kjer se največ dela in živi — za kuhinjo in poseške sobo. Če pomislimo, da v teh prostorih včinoma, precej časa prebije "majstrovina" in otroci, imamo takoreč gmočno merilo za pamet in površnost naših tkz. boljših krogov.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo umetnosti s socialnega stališča.

Socializem, zahtevajoč, da postane cenejša vse izobraževalna sredstva, daje tudi umetnosti, nekaj se ne ravnamo po tem.

Socialna, da naravnost socialistična estetika (nauk o lepem)

se razvija v Angliji. Puškinov vpliv se čuti v angleški umetnosti, in njegovi socialistični učenci so sliši še dalje. Od Morisa in Baxa imamo že celo zgodovino in teorijo

Vabilo na

VESELICO

ob priliki desetletnice dobro znanega društva
CARNIOLA TENT 1288, The Maccabees,
katera se bo vršila
v soboto, dne 21. Januarja t. l.

v Slov. Nar. Domu.

Na to slavnostno veselico se vabilo vsi člani društva in cenjeno občinstvo iz Clevelandu in okolice. Vabilo se radi bogatega programa. Nastopilo bode več govornikov kateri bodo pojasnili obstanek društva od začetka, za ljubitelje plesa pa bo preskrbljena primerna godba, kakor tudi za lačne in žejne bude vsega v obilici.

Torej vsi v S. N. Dom 21. Januarja!

K obilni vdeležbi vabi

ODBOR.**DR. L. E. SIEGELSTEIN**

Zdravljenje krvnih in kroničnih bolezni je naša specjaliteta.
308 Permanent Bldg. 746 Euclid ave. vogal E. 9th St.

Uradne ure v pisarni: od 9. zjutraj do 4. popol. od 7. ure do 8. zvečer. Ob nedeljah od 10. do 12. opoldne.

Frank J. Lausche SLOVENSKI ODVETNIK

Uraduje po dnevni v svoji odvetniški pisarni

1039 GUARDIAN BLDG.

Zvečer od 6:30 do 8. ure pa na domu.

Cent. 710. 6121 ST. CLAIR AVE. Main 2327

**BOLNI LJUDJE
PRIDTE K MENI**

Če trpite ali vas zadržuje kakšna bolezen, posvetujte se z zdravnikom, ki ima že mnogoletne skušnje v zdravljenju zastarelih in novih bolezni in ki vam bo povedal po natančni in skrbni preiskavi ki vam bo dalo poim o vašem fizičnem stanju. Vas mu je li še mogoče ozdraviti ali ne in vam napoti k zdravju.

Če trpite radi kakšne kronične, nervozne, kožne, krvne ali komplikirane bolezni ali ako vas nadleguje žledčina, črevesna ali letinska nadloga, ali ako imate revmatizem, bolečine v hrbtni ali sklepni glavobol, zabasostan, nervoznost, izpanke, katarh v glavi, nosu ali grlu, posvetujte se z menom sedaj. Odlašanje je lahko neverno.

URADNE URE:
od 9. do 10. dopoldne DR. KENEALY Ob nedeljah
do 8. zvečer. do 10. dopoldne do 10. dopoldne
do 8. zvečer.

647 Euclid Ave. Drugo nadstropje Cleveland, O.
Nasproti Republic Building Vrata zapadno od Star gledališča

DR. KENEALY**DR. RAY SMITH**
VPRAŠAJTE VAŠE PRIJATELJE O
ZOBOZDRAVNiku

na 6701 St. Clair Ave.

Uradne ure od 9. do 9. zvečer.

Urad zaprt cel dan ob nedeljah, sredah in postavnih praznikih.

ZA ZABAVO IN POUK

— čitate —

"V močvirju velemesta"

Roman iz življenja priseljenke v Ameriki

CENA 50¢.

Naročite pri

Ameriško-Jugoslovanska Tiskovna Družba

6418 ST. CLAIR AVE.

**Ravnokar je izšla
knjiga****Razkrinkani Habsburžani**

katero je izdala Ameriško-Jugoslovanska Tiskovna Družba.

Knjiga je spisala grofica Larich, bivša dvorna dama na Dunaju.

V knjigi opisuje vse podrobnosti vladajoče habsurske klike, kakor tudi smrt cesarjeviča Rudolfa.

Knjiga je tako interesantna in priporočljiva rojakom, da si jo takoj naročijo.

Cena knjige je samo 60¢.

"ENAKOPRavnost"

Clevelandiske novice.

— Če bodo East Clevelandčani zadovoljni, bo imel East Cleveland kmalu poleg moških policajev tudi ženske. Policijski načelnik Krauss in mestni komisarica, Mrs. W. A. Siddall, sta mnenja, da bi bila ženska policijska v gotovih ozirih boljša kot moški, posebno kar se tiče morale, gemblanja, tatvin, itd. Šla bi lahko po kegljičih in po lokalnih kjer se igra za denar ter poiskala moške, ki so bili naznani, nadzorovala naj bi plesne dvorane, igrišča, parke in druga javna zavala ob kasnih urah naj bi služila kot spremjevalka dekletom, ki morajo iti same po osamljenih temnih krajih, ter naj bi v splošnem vedno gledala na red in blagostanje ljudi v njenem okraju. Ženski policistinji bi po mnenju Mrs. Siddall ne bilo treba nositi policijske uniforme.

— "Kje je moj otrok? Kje je?" Tako je klicala Mrs. Mary Tuchman ko je zvedela, da je bil njen sin Alfred Krantz zaben v prepiru s svojim sošolcem Edwardom Hegedusom. "On je že četrti otrok, katerega sem zgušila!" je tarna ženska. "To je preveč — sedaj ne maram več živeti!" Nesreča me neprestano zaležeje!" Prijatelji so jo peljali v okrajno mrtvašnico, kjer je mati videla svojega sina mitvega. Družina ni živila skupaj, kajti zadnjih sedem let sta bila mati in oče razporočena. Mati je videla svojega sina zadnjic. Živila pred enajstimi meseci. Imela je vsega skupaj pet otrok; najstarejši bi bil sedaj star že 21 let, a je umrl za ošpicje ko je bil star eno leto. Nadalje sta ji umrila še en deček in ena deklica. Za časa njih smrti sta se nahajala z možem še v Londonu na Angleškem. Ko sta prišla v Ameriko, sta imela le še Alfreda in Esther. Nekaj časa so živili zavoljno, toda sedem let nazaj se je njih družinsko življenje razdro. Odkar sta se oče in mati razporočila, sta bila otroka pri tujih ljudeh.

— Najinteligentnejši deček v Clevelandu je sedemletni Rolf Haab, učenec drugega razreda Dennison šole. Njegov um je enak vsakemu 11letnemu otroku. On zapopade z lahko vse, kar se učijo otroci v šestem razredu. Citat je znal že dobro, ko je bil vpisan v otročji vrtec. Učiteljica mu ni mogla dovolj načuditi, ko je opazila, da razume vse kaj je napisano na raznih napisih po poslopju. Misliši si je, da le ponavlja za drugimi, kar je slišal toda, ko ga je preizkusila in mu prinesla knjigo, je spoznala, da je popolno lahko čita iz beril prvega, drugega in tretjega razreda. Deček bo spuščen prihodnji junij že v šesti razred. Njegov mati Mrs. Carl Haab, 5423 Dover Ave., ga je pričela učiti abecedo, ko je bil še tri leta star in se predno je videl šolo znötraj. Je znal boljše čitati, kot večina otrok v dvanajstem letu. Toda Rolf ne tiči samo v knjigah ter je čvrst deček, se rad drsa in sanca in sicer celo rajši kalkor bere. Pravi, da bo zdravnik. Povesti čita iz knjig z istim efektom kot njegova učiteljica, vsaj tako se je ona sama izrazila.

— Kar se tiče trajne sodne pravovedi, katero zahtevajo lastniki John Meyer & Son krojačnice, v Painesville, da bi unijiski krojači in šivilje ne smele pikebitirati, tovarne kjer so uposleni škebje, še ni ničesar odločenega. Člani unije, ki delajo so sklenili, da bodo prispevali po 5 odstotkov od svo-

jin plač v štrajkovni sklad. Ko so delavci Landes-Hirscheimer družbe v Clevelandu, zastavili, ker lastniki iste niso hoteli podpisati delavne pogodbe za leto 1922, je dala družba vse svoja naročila John Meyer & Son Co. v Painesville. Toda tukajšnji stavkarji so vplivali na uslužbence Meyer & Son krojačnice in tako so odšli tudi oni na štrajk.

— Vremenski opazovalec E. H. Emery nam napoveduje mrzljive vreme, za katerim pride tu nekoliko snega.

— Jutri praznuje društvo Carniola Tent, 1288 od Makabejevih desetletnic svojega obstoja. Člani so torek ob tej priljubljene sklenili prirediti zabavno veselico. Vršla se bo jutri zvečer v S. N. Domu. Najeli so dobro godbo, pravili so vse najboljše za želodec sedaj vabilo cenjeno občinstvo, da jih v obilnem številu poseti.

— **DOJENČEK**
NJEGA NEGOVANJE IN PREHRANA.

Dr. Bogdan Derč.
(Dajte.)

Otrok ne sme izgubiti preveč topote, vendar pa mu mora koža dihati. Idealno je otrok običen takrat, če se more popolnoma prosti gibati, pa vendar ne razgladi. Ker leži otrok v postelji tako kot v materinem teisu, ne povijajte ga, saj je še povoj vzrok, da se skriva nožice, ročice ter izboči hrbitenica. Našteli smo oblačilica, srajčka, jopico, plenice, flanelo že preje, omenili bi še, da mora merit plenica 90 cm. Vse mora biti brez čipk in brez pentelj in iz mehke tkanine. Vse perilo se mora med pranjem prekuhati in zlikati, ker še potem je resnično čist.

Znana stvar je, da v poletnem času zbole in umre največ otrok. Dolgo so si zdravniki o vzrokih belili glave. Šele v zadnjem času se je dognalo, da vzrok te velike poletne umrljivosti ni samo črevesni katar, ampak predvsem visoka temperatura. Kakor se otrok lahko hitro prehladi, tako se tudi hitro lahko pregreje, ker v prvem slučaju oddaja svoji okolici preveč, v drugem pa premaže topote. Bolj kot hlad, je nevarna otroka vročina. Zato pusti poleti otroka pogosto razvitega, položi ga na trebušček, podpri mu glavo, da more breziti in se igrati.

Brž ko se more držati malček po konci, napravimo ga v drugo obliko: Krilce, nogavičke, hlačice in kavčane čeveljčke. Čeveljčke iz usnja naj nosi otroček šele, kadar začna hoditi. Kapice ne potrebuje otrok nobene, razen po zimi zunaj hiše.

Posteljica. Najboljša je velika oglata košara, ki je na notranji strani zoper mraz in prepriči obšita z belo pralno tkanino, ne sme pa biti obšita z usnjem ali gumijevim tkanino, ker je ta za zrak neprodirla. Otrok naj ne leži ne v vozu, ne v zibelki, kjer mora ležati mirno in trdno. Pozneje, kadar je otrok nekoli dorasel, je najboljša železna posteljica z železnimi ograjami, katerih posamezne žice v ograji so k večjemu 10 cm. vsaksebi, da ne more otrok glavice vtikati skozi spranje. V sobi mora posteljica stati obrnjena od luči, pa ne v krov. To košari naj bode mesto žimnice debela, večkrat zložena odeva, v posteljici pa žimnica. Pokrit naj je otrok z odevo, po zimi pa še s pernicami.

Proti muham se zagrne pos-

teljca s pajčolanom. Voziček naj se ne rabi kot posteljca, ker se pelje z njim otrok samo na sprechod. V njem mora ležati otrok na strani, kadar se vozi, in ne vznak in ne sme nikdar gledati v luč in sonce. Otršča soba naj je solnčna, obrnjena torek na jug zahod, ali jugozahod. Biti mora poboljšena in brez tapet radi prodirnosti. Na teh položajih linolej brez špranj, nobenih slik, pregog ali zastorov, vse čisto, brez prahu in vse tkanine pralne! V sobi naj je 19 do 20 °C. Vsak dan se mora soba dobro prezraciti, med tem pa otroka pokriti. Ne kadi po sobah! Ne pometaj in ne prasi po sobi ob navzočnosti dojenčkov! Otroka pestovati je škodljivo! Če pa ga nosiš, nosi ga na običajnih rokah menjaje, da se mu hrbitenica ne skrivi. Ne pestuj otroka tako, da mu vidi glava navzdol! Ne muči otroka z dolgim sedenjem v stoličku, posebno takrat ne, kadar ima stoliček popolnoma po neumem in nepotrebnejši na sedulju luknjo za posodico. Posledica tega je dostikrat, da izpadne otroku debelo crevo, ker težko sedi. Ako začne otročiček po vseh štirih kobilicati, položi na tla odevo, ki se da prati, da se otrok s prahom ne inficira. Vse igrače morajo biti higijenične, morajo se umivati, ne smejo oddajati barve, ne smejo biti oglati. Gumbi, igle, grahi, fižol i. t. d. niso igrače. Učiti otroka hoditi je nesmiselno, otrok se že sam nauči. Kadar otroka vzdigneš iz postelje, ne primi ga za ročice, ampak pod ramo in za prsniki koš. Z otrokom moreš že po 14 dneh na sprechod, najsibode tudi zima in mraz, iti pa smeš samo na solnce in ne v mokroto in meglo. Poprege ga navadiš na zrak s tem, da ga po malem, po par minut, pozneje par ur položiš k odprtemu oknu. Po leti greš z otrokom od 9 do 11, po zimi 11 do 3. ure na sprechod. Vselej ga dobro zaviješ, da se ne prehladi, dokler se sam ne giblje in leži. Otroka navadi, da po noči ne dobiva hrane, navadi ga na red in od petega meseca že tudi polagoma na snago. Otrok prav dobro pozna razliko med pohvalo in očitkom, bodi pa vedno pravilen z njim, svojeglavnosti ga je treba odvaditi. Otroka ne utrjavaj v prvem letu. Vse procedure z mrzlimi obkladki, mrzlimi kopljemi, polivanje z mrzlo vodo i. t. d. so škodljive. Edino kar smeš storiti je to, da otroka pusti razvitega ležati na zraku in solncu.

(Dajte prih.)

Max Kragelj, 1819 E. 33rd St., Lorain, O.

Za Pennsylvanijo:

Louis Hribar, Bessemer, Pa.

Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.

Rudolf Gorjup, Moon Run, Pa.

Anton Sinčič, Farrell, Pa.

Georg Plesničar, Onalinda, Pa.

Frank Hayny, Whitney, Pa.

Louis Tolar, Imperial, Pa.

Anton Jerich, Lloydell, Pa.

John Branstetter, Yukon, Pa.

Paul Weis, Casselman, Pa.

John Turk, Claridge, Pa.

Frank Baznik, St. Mary, Pa.

Anton Kovačič, Irvin, Pa.

Martin Koroshetz, Raphton, Pa.

Vincent Jeršev, North Bessemer, Pa.

Mike Jerina, West Newton, Pa.

Bavdek Frank, Dunlap, Pa.

Mišaš Joe, Whitney, Pa.

Zupančič Tony, Martin, Pa.

Kovačič Anton, Export, Pa.

Thomas Oblak, Manor, Pa.

Anton Zornik, Herminie, Pa.

Jos. Cvelbar, Sharon, Pa.

Louis Lindich, P. O. Box 554, Greensburg, Pa.

Jakob Mihevc, Box 28, Vandling, Pa.

N. Da.

Vsi gornji zastopniki so upo-

nabirati nove naročnike

pobirati zaostalo naročnino

dnevnika "Enakopravnost".